

DOI 10.26886/2520-7474.4(48)2021.4

UDC 7.75.047

**IMAGINATIVE AND STYLISTIC INTERPRETATION OF THE
ARCHITECTURAL MOTIVES IN ANATOLIY KALYTKO'S ARTWORKS**

Nataliia Molyn, lecturer

<https://orcid.org/0000-0003-3706-2515>

e-mail: anaindakuchbar@gmail.com

Kosiv Institute of Applied and Decorative Arts of Lviv National Academy of Arts, Ukraine

The Honoured Artist of Ukraine Anatoliy Kalytko is a citizen of a small town of Kosiv and a representative of the realistic school of painting. The painter creates pictures of different genres but the landscapes prevail among them. This article is an attempt to investigate the depiction of architecture in Anatoliy Kalytko's landscapes.

The emphasis is made on the artistic and ethnographical value of the paintings. General scientific and art-based methods of investigation are applied in the article. Artistic peculiarities of the landscape paintings and the painter's skillfulness in delineation are also examined here. Special attention is drawn to the manner of arranging the elements of the pictures and their coloration.

Regional peculiarities and stylistic rendering are highlighted, the landscape paintings with architectural elements being systemized and analyzed.

Anatoliy Kalatko's pictures made the basis of the study.

Key words: Anatoliy Kalytko, artist, landscape, architecture, architectural motives, ethnography.

Молинь Наталія, Образне та стилістичне трактування архітектурних мотивів в малярстві Анатолія Калитка / Косівський

інститут прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, Україна, м. Косів

Заслужений художник України, косівський митець Анатолій Калитко є представником реалістичної школи малярства. Художник працює в трьох жанрах, та пріоритетним є саме пейзаж. Дана стаття присвячена дослідженню характерних особливостей зображення архітектури в пейзажах художника.

Акцентовано на мистецькій та етнографічній цінності творів. Застосовується загальнонауковий, системний і мистецтвознавчий методи дослідження. Простежено мистецькі особливості творів, майстерність виконання. Особливу увагу приділено до питань висвітлення композиційної побудови та колористики.

На основі систематизації пейзажного доробку та аналізу архітектурних пейзажів висвітлено образне й стилістичне трактування творів митця. Проведено систематизацію архітектурних пейзажів за типами та сюжетно-образними, художньо-композиційними і стилістичними ознаками.

Джерельною базою для підготовки даної публікації послужили мистецькі твори А. Калитка. У результаті дослідження сформовано комплексний погляд на архітектурні краєвиди в творчому доробку А. Калитка.

Ключові слова: Анатолій Калитко, художник, пейзаж, архітектура, архітектурні мотиви, етнографія.

Художники відіграють значну роль в формуванні історії. Вони осмислюють дійсність і відображають її через призму власного досвіду та світосприйняття. А. Калитко обрав жанри найбільш зрозумілі для сприйняття – пейзаж, портрет і натюрморт. На творчому шляху кожного митця виникає потреба сконцентруватися на одному з жанрів

мистецтва і приділяти йому якнайбільше часу. Захопленість природними мотивами визначила домінування пейзажного жанру. Впродовж плідного творчого періоду митець відомий передусім як "співець Гуцульщини". Для А. Калитка Карпати стали постійною насагою художнього творення і "від картини до картини, від образу до образу створюється панорама Карпат, як своєрідна нескінченна пісня"[1, с.365]. Його роботи позначені виразним національним спрямуванням, правдиво відображають дійсність, містять саобутні локальні ознаки.

Реалістичне відображення дійсності (побут, одяг, архітектурне середовище) художником несе в собі важливу інформацію для майбутніх поколінь. Пейзаж, як жанровий різновид у мистецькому доробку Анатолія Калитка виражає ставлення митця до навколишньої дійсності, його прагнення зафіксувати етнографічний та культурний простір України, й Гуцульщини зокрема. Серед чисельних природніх мотивів важливе місце відведене архітектурним пейзажам.

Живописні пошуки митця спрямовані на відображення природи Карпат, сакральної архітектури, етнографії гуцульського регіону. Цим самим майстер пензля намагається застерегти нас від того, щоб в шаленій круговерті сьогодення ми не втратили свій найдорожчий скарб – зв'язок із рідною землею, духовним і культурним надбанням свого народу [2. с.117].

Тематика архітектурних мотивів в роботах А. Калитка висвітлюється в сільських та міських пейзажах. Художник трактує їх по-різному, це — історико-архітектурний вигляд міста чи окремої споруди, ансамблі сільських будинків серед природніх ландшафтів; зображення пейзажу з фрагментом споруди. Проаналізувавши даний тип робіт, у доробку художника можна виокремити такі вирішення архітектурного пейзажу: сільські та міські ансамблі, сакральна

архітектура, історична архітектура (оборонна архітектура); панорамні пейзажі з введенням архітектури, камерні фрагменти сільських будівель, вулиці чи околиці сіл.

Архітектуру художник відтворює в синтезі з довкіллям. В деяких роботах посилює жанрову складову за допомогою введення людських постатей.

Пейзажі А. Калитко пише з натури, проте це не просто фотографічне відтворення дійсності. Художник творчо переосмислює побачене. Створюючи їх, митець вирушає в численні піші мандрівки Карпатами. Неодноразово також писав пейзажі Заполяр'я та Криму, Буковини та Поділля, Полісся та Причорномор'я.

Нерідко, створюючи пейзажі А. Калитко доповнює їх мотивами сакральної архітектури. Загалом в олійних роботах даного типу можна відзначити усталені підходи до вирішення сюжетного мотиву, ракурсу, проте різним є трактування деталей та колірно-тональне вирішення.

Виділимо два головні підходи, в зображенні сакральних споруд. В першому художник відтворює храми на передньому плані, а навколишнє середовище підпорядковує до споруд. До даного підходу можемо віднести такі роботи: "Церква на Карвасарах, м. Кам'янець-Подільський" (2005), "Водохрестя" (2006), "Козацька церква. Седнів" (2009), "Седнівська церква" (2009), "Благовіщенська церква м. Коломия" (2015), "Церква у селі В. Вербіж" (2015) [3; 4.]. А в іншому основне місце відводиться природі, а сакральна архітектура грає другорядну роль, виступає акцентами. "Весна квітує"(1999), "Сонячний день" (2002), "До церкви с. Пістинь" (2005), "Стежина біля церкви с. Бабин" (2003), "Погожий день. Церква в с. Річка" (2009), "Весна в Космачі" (2014), "Косів" (2019) – кращі зразки, які характеризуються другим підходом художника до відображення храмової архітектури [2; 3; 4].

Рис. 1. Церква на Карвасарах, м. Кам'янець-Подільський. 2005.

У роботі "Церква на Карвасарах, м. Кам'янець-Подільський" (2005) (Рис. 1) домінантою виступає силует сакральної споруди, яку автор відтворює зі знанням конструктивних особливостей і моделює за допомогою тонального співставлення. Храм гармонійно вписується в навколишнє середовище. Вміло передана конструкція архітектурного об'єкта, що підсилюється обраним ракурсом. Твір відзначається злагодженим колоритом, вмінням передати повітряне оточення та антураж.

Рис. 2. Козацька церква. Седнів. 2009.

Витончений силует церкви у творі "Козацька церква. Седнів" (2009) (Рис. 2) художник зображує фрагментарно. За допомогою низької лінії горизонту посилює величність будівлі. Куполи храму, що здіймаються у небо, художник моделює шляхом тонального співставлення їх із небесною блакиттю. Споруда гармонійно взаємодіє з навколишнім середовищем. А. Калитко не прагнув просто «портретувати» храм, а відтворити його монументальний характер.

Серед архітектурних мотивів на полотнах А. Калитка вирізняються мотиви оборонної архітектури: "Т.Г. Шевченко в Кам'янець-Подільському 1846" (2004), "Хотинська фортеця" (2005), "Стара фортеця. м. Кам'янець-Подільський" (2005), "Фортеця. м. Кам'янець-Подільський". У даних творах митець мовби спілкується із минулим, відтворюючи руїни замку. Творчу манеру художника вирізняють монументальність декоративних форм, лаконічна й розкута колористична мова живопису.

Рис. 3. Фортеця, м. Кам'янець-Подільський. 2005.

Композиційна структура твору "Фортеця, м. Кам'янець-Подільський" (2005) (Рис. 3) базується на принципі фрагментарного зображення архітектурної пам'ятки із найбільш вигідного ракурсу, що вдало підкреслює силует оборонної споруди.

Рис. 4. Стара фортеця, м. Кам'янець-Подільський. 2005.

Силует могутньої споруди художник зобразив на роботі "Стара фортеця, м. Кам'янець-Подільський" (2005) (Рис. 4). Низька лінія горизонту підсилює велич твердині.

Окрім сакральної та замкової архітектури художник часто звертається до відображення сільської та міської архітектури. Пізнавальними є серія робіт, яка дозволяє споглядати вигляд міста Косів в 70-х роках минулого століття, простежити зміни в архітектурно-просторовому середовищі міста. У зимових пейзажах "Зима. Косів" (1972) та "Косів взимку" (1976) органічно поєднаний зимовий пейзаж та міські будівлі. В даних роботах можемо простежити тонке колірне нюансування, вдале поєднання прохолодних та теплих барв.

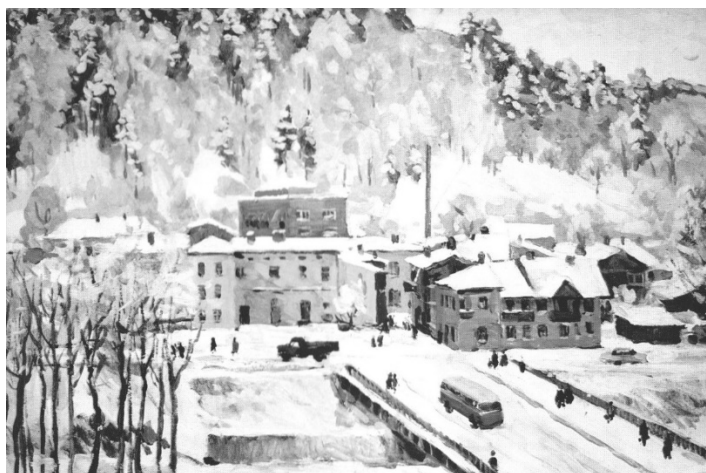

Рис. 5. Зима. Косів. 1972.

Ліричний міський пейзаж "Зима. Косів" (1972) (Рис. 5) відображає провінційне містечко, простір полотна наповнений постатями людей. Вирує життя. На фоні засніженої гори органічно вплетені силуети міських споруд. Художник не вдається до надмірної деталізації переднього плану, він ніби підводить нас до житлової забудови на другому плані. Колористичний лад твору настроєвий, затишний.

Рис. 6. Косів взимку. 1976.

В роботі "Косів взимку" (1976) (Рис. 6) на відміну від попередньої, зображено не панораму міста, а частину вулиці. Художник використав у даній роботі горизонтальний ритм дахів та фасадів будинків, змодельовавши його площинно та узагальнено. А. Калитко акцентує будівлі переднього плану, в той же час обриси віддалених споруд плавно зникають у далині. В композиційну структуру твору художник ввів мотив дерев та ритм огорож на передньому плані, вони виразно прочитуються на тлі засніженої вулиці та головне місце в даній роботі відведене саме архітектурі.

У панорамному осінньому пейзажі "Міська гора. Косів" (1979) А. Калитко, навпаки основний акцент зробив на відтворенні природи. У глибині зображення художник подає архітектурні акценти, проте вони не домінують, а органічно вписані в природне середовище. Строгий ритм фасадів будинків, дахів і коминів м'яко укритий жовтогарячою

масою дерев. Художник вдало поєднав емоційні, пастозні фактурні мазки із декоративними плямами [6. с. 32]

Проаналізувавши творчий доробок художника, можемо зробити висновок, що переважають сільські пейзажі околиць Косова, Верховини, Ворохти – "На долині туман. с. Буковець" (2000), "Гірське село" (2003), "Хутір під лісом" (2005), "Подих осені" (2005). Створюючи романтичні пейзажі, А. Калитко часто вводить жанрові елементи відтворюючи атмосферу сільського життя, як от в творах "Розмова" (2006), , "Стіжки. Літо в Космачі" (2010), "На Писаний Камінь" (2010), "Карпатська осінь" (2010), "Старий млин в с. Оринин" (2005), , "Седнів. Хатки" (2009).

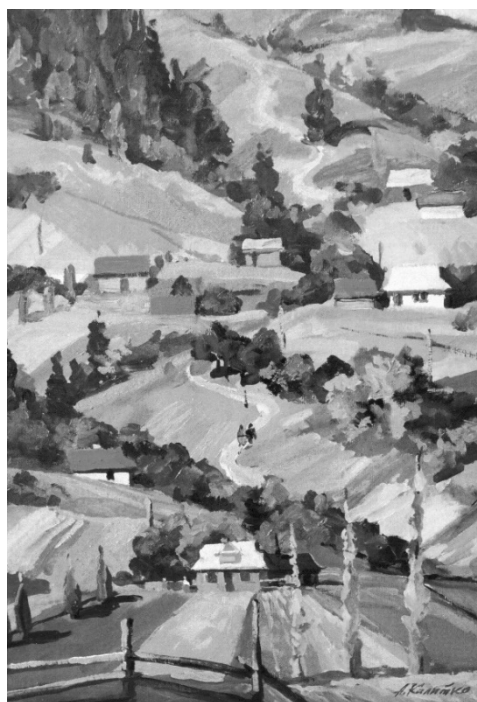

Рис. 7. Хатки. 2003.

Цікавою з точки зору композиційної структури є робота видовженого по вертикалі формату "Хатки" (2003) (Рис. 7).

В сільському панорамному пейзажі А. Калитко використовує горизонтальне чергування простору, веде глядача багатоплановою композицією відкриваючи краєвид гірського села. Пейзаж приваблює декоративністю, неначе яскрава мозаїка, яка гармонійно поєднує в собі

чергування пагорбів та лісосмуг з делікатно вписаними силуетами сільських будинків. Колірна гама побудована на основі охристо-червоних барв, пагорби ніби осяяні сонцем.

Пейзажні роботи А. Калитка привертають увагу майстерністю виконання, багатством живописних тонів. Фіксуючи архітектурні об'єкти художники створюють важливі історико-культурні матеріали для сучасників і майбутніх поколінь. Підсумовуючи вище наведене, можна зробити висновок про важливий внесок Заслуженого художника України А. Калитка. Адже у доробку митця представлено історичну (оборонну) архітектуру, сакральну архітектуру, панорамні пейзажі з введенням архітектури, міські та сільські архітектурні ансамблі, камерні фрагменти окремих споруд, що несуть пізнавальну та розкривають культурно-етнографічну цінність архітектурних об'єктів.

Анатолій Миколайович Калитко – це творчо активний художник-живописець, який представляє Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв і Косівську регіональну організацію Національної спілки художників України на всеукраїнських виставках, бере участь у вітчизняних та міжнародних симпозіумах живопису [6; 7; 8; 9].

Література:

1. Трембіцький А. М. (2017). Заслужений художник України Анатолій Калитко – подолянин, що закоханий в Гуцульщину. *Матеріали наукової історико-краєзнавчої конференції з міжнародною участю "Хмельниччина: історія та сучасність"* (27 вересня 2017 р.), 362–368.
2. Молинь В.Д., П'ясецька В.С. (2012). Мелодія живопису Анатолія Калитка. Альбом. Івано-Франківськ: Місто НВ, 117.

3. Молинь В.Д., П'ясецька В.С. (2007). *Анатолій Калитко. Живопис, графіка. Альбом*. Маріуполь, 96.
4. Молинь В. (2017). *Анатолій Калитко. Живопис. Альбом*. Львів: Cyfrolab.com, 72.
5. Молинь Н. (2019). Осінні пейзажі у творчості Анатолія Калитка. *Вісник Закарпатської академії мистецтв*, 13, 29–36.
6. Молинь В. (2009). Карпати як творча робітня митця. *Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці*, 16, 369-375.
7. Молинь В. Калитко А. (2015). Мистецький простір: діяльність спілчан Косівської регіональної організації Національної спілки художників України. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*, 30-31, 176-188.
8. Молинь Н. (2020). Твори декоративно-прикладного мистецтва у роботах Анатолія Калитка. *Cultural studies and art criticism: things in common and development prospects: proceedings of International scientific and practical conference. (November 27–28, 2020. Venice)*, 204–207.
9. Сусак К. (2012). Художник-живописець, педагог Анатолій Калитко. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*, 23, 246-251.

References:

1. Trembitskyi A. M. (2017). Zasluzhenyi khudozhnyk Ukrainy Anatolii Kalytko – podolianyn, shcho zakokhanyi v Hutsulshchynu [The Honoured Artist of Ukraine Anatoliy Kalytko – born in Podillia but in love with Hutsulshchyna]. *Materialy naukovoï istoryko-kraieznavchoï konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu "Khmelnychchyna: istoriia ta suchasnist" (September 27, 2017)* [Materials of the scientific historical and local lore conference with international participation "Khmelnyskyi region: history and modern times"], 362–368.

2. Molyn V.D., Piasetska V.S. (2012). *Melodiia zhyvopysu Anatoliia Kalytka. Albom* [Melody of painting by Anatolii Kalytko. Album]. Ivano-Frankivsk: Misto NV, 117.
3. Molyn V.D., Piasetska V.S. (2007). *Anatolii Kalytko. Zhyvopys, hrafika. Albom* [Anatolii Kalytko. Painting, graphics. Album]. Mariupol, 96. [in Ukrainian].
4. Molyn V. (2017). *Anatolii Kalytko. Zhyvopys. Albom* [Anatolii Kalytko. Painting. Album] Lviv: Cyfrolab.com, 72. [in Ukrainian].
5. Molyn N. (2019). Osinni peizazhi u tvorchosti Anatoliia Kalytka [Autumn landscapes in the creative work of Anatoliy Kalytko]. *Visnyk Zakarpatskoi akademii mystetstv* [Newsletter of the Transcarpathian Academy of Arts], 13, 29–36. [in Ukrainian].
6. Molyn V. (2009). Karpaty yak tvorcha robitnia myttsia [The Carpathians as the creative workshop of the artist]. *Ukrainska akademiia mystetstva. Doslidnytski ta naukovo-metodychni pratsi* [Ukrainian academy of arts. Investigational and scientific-methodic works], 16, 369-375. [in Ukrainian].
7. Molyn V. Kalytko A. (2015). Mystetskyi prostir: diialnist spilchan Kosivskoi rehionalnoi orhanizatsii Natsionalnoi spilky khudozhnykiv Ukrainy [Artistical area: the activity of the members of Kosiv regional organization of the National Union of Artists of Ukraine]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Mystetstvoznavstvo* [Bulletin of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Art History], 30-31, 176-188. [in Ukrainian].
8. Molyn N. (2020). Tvory dekoratyvno-prykladnoho mystetstva u robotakh Anatoliia Kalytka [Items of decorative and applied art in Anatoliy Kalytko's paintings]. *Cultural studies and art criticism: things in common and development prospects: proceedings of International scientific and practical conference*. (November 27–28, 2020. Venice), 204–207. [in Ukrainian].

9. Susak K. (2012). Khudozhnyk-zhyvopysets, pedahoh Anatolii Kalytko [Artist-painter, pedagogue Anatoliy Kalytko]. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv* [Bulletin of Lviv National Academy of Arts], 23, 246-251. [in Ukrainian].

Citation: Nataliia Molyn (2021). IMAGINATIVE AND STYLISTIC INTERPRETATION OF THE ARCHITECTURAL MOTIVES IN ANATOLIY KALYTKO'S ARTWORKS. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 4(48). doi: 10.26886/2520-7474.4(48)2021.4

Copyright Nataliia Molyn ©. 2021. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.